

اطهار نظر مجمع مشورتی حقوقی

در خصوص:

بررسی مغایرت

«اساسنامه شرکت سرمایه‌گذاری و توسعه قشم»

و «اصلاح اساسنامه شرکت صید صنعتی منطقه

آزاد چابهار» با

سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی

کد گزارش: ۹۳۰۵۰۱۹

تاریخ انتشار: ۱۳۹۳/۰۵/۰۱

پژوهشکده شورای نگهبان

شناسنامه گزارش

موضوع:

اظهار نظر مجمع مشورتی حقوقی در خصوص

بررسی مغایرت

«اساسنامه شرکت سرمایه‌گذاری و توسعه قشم» و
«اصلاح اساسنامه شرکت صید صنعتی منطقه آزاد چابهار» با

سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی

تهیه کننده: پژوهشکده شورای نگهبان

شماره گزارش: ۹۳۰۵۰۱۹

تاریخ تنظیم: ۱۳۹۳/۰۵/۰۱

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بررسی مغایرت

«اساسنامه شرکت سرمایه‌گذاری و توسعه قشم» و «اصلاح اساسنامه شرکت صید صنعتی منطقه آزاد چابهار» با سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی

مقدمه

«اساسنامه شرکت سرمایه‌گذاری و توسعه قشم» به استناد بند «ب» ماده (۴) و ماده (۷) قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری-صنعتی جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۷۲- و «اصلاح اساسنامه شرکت صید صنعتی منطقه آزاد چابهار» به استناد بند «ب» ماده (۴) قانون مورد اشاره به تصویب هیأت وزیران رسیدند. به موجب این مصوبات، علاوه بر تأسیس شرکت سرمایه‌گذاری در قشم، اساسنامه شرکت صید صنعتی منطقه آزاد چابهار نیز اصلاح شده و به موجب ماده (۲) اصلاحی آن، حوزه صلاحیت‌های این شرکت گسترش یافت. با توجه به اینکه مستند هیأت وزیران در تصویب این اساسنامه‌ها موادی از قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری - صنعتی جمهوری اسلامی ایران بوده، و پس از تصویب این قانون سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی توسط مقام رهبری ابلاغ گردیده است، بررسی مغایرت یا عدم مغایرت این اساسنامه‌ها با سیاست‌های مورد اشاره در این گزارش مورد نظر است.

تبیین و بررسی

قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری - صنعتی جمهوری اسلامی ایران در مورخه ۱۳۷۲/۶/۷ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید و مورد تأیید شورای نگهبان قرار گرفت. به موجب ماده (۱) این قانون به دولت اجازه داده شد تا «این مناطق را به عنوان مناطق آزاد تجاری و صنعتی بر اساس موازین قانونی و این قانون اداره نماید» که این عبارت بیانگر حاکم بودن همه موازین قانونی و به صورت خاص این قانون بر این قبیل مناطق می‌باشد. البته در سال ۱۳۸۹، به موجب عبارت ذیل بند «الف» ماده (۱۱۲) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران اینگونه مقرر گردید که: «سازمان‌های مناطق آزاد منحصرأ بر اساس قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری - صنعتی و اصلاحات بعدی آن و قانون کار اداره می‌شوند» و از این طریق حاکمیت سایر قوانین و موازین قانونی بر این مناطق، به وسیله قانون مؤخر سلب گردید.

در خصوص این موضوع لازم به ذکر است که در سال ۱۳۸۴ سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی به تصویب مقام معظم رهبری رسید و به موجب آن چارچوب اقتصادی کشور مشخص گردید. بر طبق بند «۱» این سیاست‌ها، اجرای این سیاست‌ها مستلزم تصویب قوانین جدید و بعضاً تغییراتی در قوانین موجود دانسته شد، و از دولت و مجلس خواسته شد تا در جهت اجرایی شدن این سیاست‌ها همکاری نمایند. از این روی، در راستای اجرایی شدن این سیاست‌ها قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی در سال ۱۳۸۷ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید و در تاریخ ۱۳۸۷/۳/۲۵ از سوی مجمع تشخیص مصلحت نظام موافق با مصلحت نظام تشخیص داده

شد. به موجب ماده (۹۲) این قانون اینگونه مقرر شد که: «از تاریخ تصویب این قانون کلیه قوانین و مقررات مغایر با آن نسخ می‌گردد و مادام که در قوانین بعدی نسخ و یا اصلاح مواد و مقررات این قانون صریحاً و با ذکر نام این قانون و ماده مورد نظر قید نشود، معتبر خواهد بود.» بنابراین می‌توان اینگونه نتیجه گرفت که با توجه به تصویب قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی، در سال ۱۳۸۷ موادی از قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری-صنعتی جمهوری اسلامی ایران که مغایر با قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی بوده است نسخ گردیده، و عبارت ذیل بند «الف» ماده (۱۱۲) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران -مصوب ۱۳۸۹- نیز که این مناطق را از شمول هر قانونی، غیر از قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری-صنعتی و قانون کار، مستثنی دانسته است نافی این امر نمی‌باشد.

اما بررسی این مطلب که آیا تصویب اساسنامه‌های حاضر از نظر مبنایی با سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی مغایرت دارد یا نه، مسئله‌ای است که نیازمند بررسی جزئی‌تر موضوع می‌باشد.

نکته‌ای که ابتدائاً نیازمند بحث و بررسی می‌نماید اینکه اصلاح و تصویب اساسنامه شرکت‌های مورد نظر به استناد بند «ب» ماده (۴) و ماده (۷) قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری-صنعتی جمهوری اسلامی ایران صورت گرفته است، و حال آنکه با توجه به آنچه گفته شد این مواد، در صورتی که مغایر با مفاد قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی و خود سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی باشند نسخ شده به شمار خواهند آمد و به استناد آنها نمی‌توان شرکت جدیدی در این مناطق ایجاد کرد و یا بر حوزه

صلاحیت‌های این قبیل شرکت‌ها افزود.

به موجب بند «ب» ماده (۴) قانون مورد اشاره، هیأت وزیران مسئولیت تصویب اساسنامه سازمان هر منطقه تجاری-صنعتی و شرکتهای تابعه آن سازمان را خواهد داشت. بنابراین هیأت وزیران صلاحیت یافته تا در هر موردی که لازم بداند اقدام به ایجاد شرکت در حوزه‌ای خاص نماید. چنین حکمی را می‌توان در ماده (۷) قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری-صنعتی جمهوری اسلامی ایران نیز مشاهده کرد، چنانکه به موجب این ماده سازمان هر منطقه مجاز دانسته شده است تا با تصویب هیأت وزیران نسبت به تشکیل شرکتهای لازم که طبق موازین قانونی تشکیل می‌شوند اقدام نماید.

اما مسئله‌ای که در خصوص صلاحیت هیأت وزیران در این موارد وجود دارد این است که مطابق جزء «۱» بند «الف» سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی که مربوط به سیاستهای کلی توسعه بخش‌های غیردولتی و جلوگیری از بزرگ شدن بخش دولتی می‌باشد، «دولت حق فعالیت اقتصادی جدید خارج از موارد صدر اصل ۴۴ را ندارد و موظف است هرگونه فعالیت (شامل تداوم فعالیت‌های قبلی و بهره‌برداری از آن) را که مشمول عناوین صدر اصل ۴۴ نباشد، حداکثر تا پایان برنامه ۵ ساله چهارم (سالانه حداقل ۲۰ درصد کاهش فعالیت) به بخش‌های تعاونی و خصوصی و عمومی غیردولتی واگذار کند.»

همچنین به موجب عبارت ذیل این جزء سیاست‌ها اینگونه مقرر شده است که: «با توجه به مسئولیت نظام در حسن اداره کشور، تداوم و شروع فعالیت ضروری، خارج از عناوین صدر اصل ۴۴ توسط دولت بنا به پیشنهاد هیأت وزیران و تصویب مجلس شورای اسلامی برای مدت معین مجاز است.» بنابراین

همانگونه که مشاهده می‌شود در این سیاست‌ها دولت به صورت کلی مورد اشاره قرار گرفته است و لذا مناطق آزاد نیز مشمول عنوان کلی دولت در این خصوص خواهند بود.

اما در خصوص استثناء یاد شده به موجب ذیل جزء «۱» بند «الف» سیاست‌های کلی اصل ۴۴ باید به این نکته توجه داشت که تداوم و شروع فعالیت ضروری، خارج از عناوین صدر اصل ۴۴ توسط دولت صرفاً بنا به پیشنهاد هیأت وزیران و تصویب مجلس شورای اسلامی مجاز شمرده شده است.

در قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی نیز با عطف توجه به این سیاست‌ها، در موارد متعددی بر عدم امکان تأسیس شرکت و به طور کلی هرگونه فعالیت دولت در حوزه‌ای خاص تأکید شده است. برای نمونه به موجب بند «الف» ماده (۳) این قانون^(۱) تأسیس مؤسسه و یا شرکت دولتی در حوزه فعالیت مشمول گروه یک ماده (۲)^(۲) این قانون ممنوع اعلام شده است.

۱. ماده ۳ - قلمرو فعالیتهای اقتصادی دولت به شرح زیر تعیین می‌شود:

الف - مالکیت، سرمایه‌گذاری و مدیریت برای دولت در آن دسته از بنگاههای اقتصادی که موضوع فعالیت آنها مشمول گروه یک ماده (۲) این قانون است، از طرحهای تملک داراییهای سرمایه‌ای، تأسیس مؤسسه و یا شرکت دولتی، مشارکت با بخش‌های خصوصی و تعاونی و بخش عمومی غیردولتی، به هر نحو و به هر میزان ممنوع است.

۲. ماده ۲ - فعالیتهای اقتصادی در جمهوری اسلامی ایران شامل تولید، خرید و یا فروش کالاها و یا خدمات به سه گروه زیر تقسیم می‌شود:

گروه یک- تمامی فعالیتهای اقتصادی به جز موارد مذکور در گروه دو و سه این ماده.

گروه دو- فعالیتهای اقتصادی مذکور در صدر اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی به جز موارد مذکور در گروه سه این ماده.

گروه سه - فعالیتهای، مؤسسات و شرکتهای مشمول این گروه عبارتند از:

تبصره «۲» همین بند نیز مقرر داشته «تداوم مالکیت، مشارکت و مدیریت دولت در بنگاههای مربوط به گروه یک ماده (۲) این قانون و بعد از انقضاء قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی و یا شروع فعالیت در موارد ضروری تنها با پیشنهاد دولت و تصویب مجلس شورای اسلامی و برای مدت معین مجاز است.»

همچنین به موجب بند «ب» ماده مورد اشاره^(۱) دولت مکلف گردیده است

-
- ۱) شبکه‌های مادر مخابراتی و امور واگذاری بسامد (فرکانس)،
۲) شبکه‌های اصلی تجزیه و مبادلات و مدیریت توزیع خدمات پایه پستی،
۳) تولیدات محرمانه یا ضروری نظامی، انتظامی و امنیتی به تشخیص فرماندهی کل نیروهای مسلح،
۴) شرکت ملی نفت ایران و شرکت‌های استخراج و تولید نفت خام و گاز،
۵) معادن نفت و گاز،
۶) بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، بانک ملی ایران، بانک سپه، بانک صنعت و معدن، بانک توسعه صادرات، بانک کشاورزی، بانک مسکن و بانک توسعه تعاون،
۷) بیمه مرکزی و شرکت بیمه ایران،
۸) شبکه‌های اصلی انتقال برق،
۹) سازمان هواپیمایی کشوری و سازمان بنادر و کشتیرانی جمهوری اسلامی ایران،
۱۰) سد‌ها و شبکه‌های بزرگ آبرسانی،
۱۱) رادیو و تلویزیون،
تشخیص، انطباق و طبقه بندی فعالیتها و بنگاههای اقتصادی موضوع این ماده با هر یک از سه گروه به پیشنهاد وزارت اموراتصادی و دارایی ظرف شش ماه به تصویب هیأت وزیران می‌رسد و در مورد بند (۳) گروه سه، مصوبه هیأت وزیران باید به تصویب فرماندهی کل نیروهای مسلح برسد.

۱. ب - دولت مکلف است هشتاد درصد (۸۰٪) از ارزش مجموع سهام بنگاههای دولتی در هر فعالیت مشمول گروه دو ماده (۲) این قانون به استثناء راه و راه‌آهن را به بخش‌های خصوصی، تعاونی و عمومی غیردولتی واگذار نماید.

تا ۸۰ درصد از ارزش مجموع بنگاه‌های دولتی در هر فعالیت مشمول گروه دو ماده (۲) این قانون (به استثناء راه و راه آهن) را به بخش‌های خصوصی، تعاونی و عمومی غیردولتی واگذار نماید.

بند «ج» ماده (۳) این قانون^(۱) نیز سرمایه‌گذاری، مالکیت و مدیریت در فعالیتها و بنگاههای مشمول گروه سه ماده (۲) این قانون را منحصراً در اختیار دولت دانسته است که خارج از موضوع بحث ما است.

اما در خصوص فعالیت‌های گروه‌های اول و دوم ماده (۲) لازم است به این مطلب اشاره شود که با توجه به تبصره‌های ذیل بندهای ماده (۳) مواردی وجود دارد که از احکام مقرر در این مواد مستثنی بوده و نتیجتاً در این موارد قانونگذار امکان فعالیت دولت در آن حوزه را پذیرفته است. برای نمونه به موجب تبصره «۳» ذیل بند «الف» ماده (۳) این قانون^(۲) به سازمان‌های توسعه‌ای اجازه داده شده است تا با شرایط خاصی در صورت احراز عدم تمایل بخش‌های غیردولتی برای سرمایه‌گذاری بدون مشارکت دولت در طرحهای اقتصادی موضوع فعالیت‌های گروه یک ماده (۲) این قانون در مناطق کمتر توسعه یافته اقدام به

۱. ج - سرمایه‌گذاری، مالکیت و مدیریت در فعالیتها و بنگاههای مشمول گروه سه ماده (۲) این قانون منحصراً در اختیار دولت است.

۲. تبصره ۳- سازمانهای توسعه‌ای مصوب دولت پس از فراخوان عمومی از سوی وزارتخانه یا شرکت مادر تخصصی ذی‌ربط و احراز عدم تمایل بخشهای غیردولتی برای سرمایه‌گذاری بدون مشارکت دولت در طرحهای اقتصادی موضوع فعالیت‌های گروه یک ماده (۲) این قانون در مناطق کمتر توسعه یافته می‌توانند به هر میزان اقدام به سرمایه‌گذاری مشترک با بخشهای غیردولتی نمایند. سهام یا قدرالسهم دولتی ناشی از این نوع مشارکت باید ظرف حداکثر سه سال پس از بهره‌برداری با رعایت مقررات این قانون واگذار شود.

سرمایه‌گذاری مشترک با بخش‌های غیردولتی نمایند.

تبصره «۱» بند «ب» نیز مقرر داشته دولت مجاز است به منظور حفظ سهم بهینه بخش دولتی در فعالیتهای گروه دو ماده (۲) این قانون با توجه به حفظ حاکمیت دولت، استقلال کشور، عدالت اجتماعی و رشد و توسعه اقتصادی به میزانی سرمایه‌گذاری نماید که سهم دولت از بیست درصد (۲۰٪) ارزش این فعالیتهای در بازار بیشتر نباشد.

لذا همین موارد مستثنی شده هستند که مورد استناد دولت در تصویب این اساسنامه‌ها و اجازه به سرمایه‌گذاری جدید دولت واقع شده‌اند.^(۱) بدین نحو که اساساً به موجب این موارد صلاحیت دولت در تشکیل شرکت دولتی سلب نشده است و هیچ حکم صریحی مبنی بر ممنوعیت دولت از تشکیل شرکت وجود ندارد، چراکه به موجب تبصره‌های ۳، ۴، ۵، ۶ و ۷ بند «الف»^(۲)،

۱. در راستای بررسی مغایرت یا عدم مغایرت تصویب و اصلاح اساسنامه‌های شرکت سرمایه‌گذاری و توسعه قشم و شرکت صید صنعتی منطقه آزاد چابهار با سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی، پژوهشکده شورای نگهبان طی تماس تلفنی با آقای سعید تقدیسیان (قائم‌مقام معاون حقوقی رئیس‌جمهور) استدلالات ایشان را در جهت تحلیل هرچه بهتر و متقن‌تر موضوع اخذ کرد که خلاصه آن در این قسمت بیان می‌شود.

۲. تبصره ۳- سازمانهای توسعه‌ای مصوب دولت پس از فراخوان عمومی از سوی وزارتخانه یا شرکت مادر تخصصی ذی‌ربط و احراز عدم تمایل بخش‌های غیردولتی برای سرمایه‌گذاری بدون مشارکت دولت در طرحهای اقتصادی موضوع فعالیتهای گروه یک ماده (۲) این قانون در مناطق کمتر توسعه یافته می‌توانند به هر میزان اقدام به سرمایه‌گذاری مشترک با بخش‌های غیردولتی نمایند. سهام یا قدرالسهم دولتی ناشی از این نوع مشارکت باید ظرف حداکثر سه سال پس از بهره‌برداری با رعایت مقررات این قانون واگذار شود. نوع طرحهای اقتصادی، نحوه فراخوان و حد مجاز سرمایه‌گذاری دولت در هر مورد باید

توسط وزارتخانه ذی‌ربط، وزارت اموراقتصادی و دارایی و معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی ریاست جمهوری به طور مشترک تهیه شود و به تصویب هیأت وزیران برسد. دولت موظف است فهرست و مشخصات این طرحها و سرمایه‌گذاریها را همه‌ساله به صورت جداگانه و پیوست لوایح بودجه سنواتی به مجلس شورای اسلامی اعلام نماید. حکم این تبصره تا پایان قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران اعتبار دارد.

تبصره ۴- سازمانهای توسعه‌ای مجازند منابع داخلی خود را با اولویت به صورت وجوه اداره شده نزد بانکهای توسعه‌ای دولتی برای اعطاء تسهیلات یا کمک به طرحهای مصوب در حوزه‌های نوین با فناوری پیشرفته به بخشهای غیردولتی اختصاص دهند. همچنین این سازمانها می‌توانند تا سقف چهل و نه درصد (۴۹٪) با بخشهای غیردولتی به صورت مشترک در حوزه‌های نوین با فناوری پیشرفته سرمایه‌گذاری نمایند و در این صورت موظفند حداکثر ظرف سه‌سال پس از بهره‌برداری، سهام یا قدرالسهم خود را مطابق مقررات این قانون واگذار نمایند. نام سازمانهای توسعه‌ای ذی‌ربط و سرمایه‌گذاریهای موضوع این بند در هر مورد قبل از اجراء باید به تصویب هیأت وزیران برسد و فهرست آنها همه ساله به صورت جداگانه و پیوست لوایح بودجه سالانه به مجلس شورای اسلامی اعلام شود.

تبصره ۵- سازمان صنایع کوچک با شهرکهای صنعتی ایران و واحدهای تابعه استانی آن، به عنوان سازمان توسعه‌ای تعیین می‌شود. و امور حاکمیتی آنها مشمول واگذاری نمی‌باشد. تفکیک وظایف حاکمیتی و غیرحاکمیتی و ساختار واحدهای تابعه استانی سازمان براساس مواد قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی و قانون مدیریت و خدمات کشوری صورت می‌گیرد.

واگذاری شهرکها و نواحی صنعتی به مالکان واحدهای مستقر در آنها کماکان بر طبق قانون نحوه واگذاری مالکیت و اداره امور شهرکهای صنعتی مصوب ۳۱ / ۲ / ۱۳۸۷ انجام می‌پذیرد و وزارت صنعت، معدن و تجارت مکلف است تا پایان برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران نسبت به اجرای کامل قانون و انتقال مدیریت به شرکتهای خدماتی مذکور در قانون فوق اقدام نماید.

در مورد اشخاص حقیقی و حقوقی غیردولتی که متقاضی احداث شهرک یا ناحیه صنعتی در زمین شخصی یا دولتی واقع در حریم یا خارج از حریم شهرها می‌باشند، واحدهای تابعه

استانی سازمان با رعایت قوانین و مقررات ذی ربط مکلف به صدور پروانه برای متقاضی هستند و موظفند ضمن اعمال نظارت، حمایت‌های لازم را به عمل آورند.

در مناطق غیربرخوردار و کمتر توسعه یافته که شهرکها و نواحی صنعتی واگذار نگردیده است و یا در مناطقی که متقاضی غیردولتی برای احداث شهرک یا نواحی صنعتی وجود ندارد، همچنان سازمان صنایع کوچک و شهرکهای صنعتی ایران و واحدهای تابعه استانی مربوطه وظیفه ایجاد، خدمات رسانی و تأمین زیرساخت‌ها را برعهده دارند.

آیین نامه اجرائی این تبصره حداکثر ظرف سه ماه پس از تاریخ لازم الاجراء شدن این قانون توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت با همکاری معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس جمهور و وزارت امور اقتصادی و دارایی تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

تبصره ۶- شرکت پژوهش و فناوری پتروشیمی به عنوان یک واحد پژوهش بنیادی و توسعه‌ای است که در جهت خودکفایی به صورت یک شرکت حاکمیتی فعالیت می‌کند.

تبصره ۷- سرمایه گذاری و مشارکت سازمان‌های توسعه‌ای کشور در فعالیت‌های موضوع گروه (۲) ماده (۲) این قانون و در چهارچوب قانون تأسیس و اساسنامه آن سازمان‌ها، با رعایت سقف تعیین شده در مورد سهم بازار موضوع تبصره (۱) بند (ب) ماده (۳) مجاز است، مشروط به اینکه موارد مشارکت و سرمایه گذاری در گروه (۲) باشد و مزاد بر سقف تعیین شده برای فعالیت‌های این گروه حداکثر ظرف سه سال از شروع بهره برداری واگذار شود.

سهم سهم شرکت و شرکت‌ها و حق تقدم سازمان‌ها در بنگاههای موضوع گروه‌های (۱) و (۲) تا هنگامی که واگذار نشده است توسط سازمان توسعه‌ای ذی ربط اداره می‌شود. وجود حاصل از واگذاری‌ها جهت اجرای مفاد بند (د) سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی و ماده (۲۹) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی به خزانه واریز می‌شود. هفتاد درصد (۷۰٪) وجوه حاصل از واگذاری شرکت‌های وابسته به سازمان‌های توسعه‌ای کشور در اختیار سازمان‌های مذکور برای مشارکت با بخش غیردولتی به منظور توسعه اقتصادی مناطق کمتر توسعه یافته، تکمیل طرح‌های نیمه تمام، ایفای وظایف حاکمیتی در حوزه‌های نوین با فناوری پیشرفته و پرخطر و آماده سازی بنگاهها جهت واگذاری مصرف می‌شود.

برای انجام بقیه تکالیف مذکور در بند (د) سیاست‌ها و ماده (۲۹) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی از محل وجوه حاصل از واگذاری سایر شرکتها عمل می‌شود.

تبصره (۱) بند «ب» و نیز بند «ج» ماده ۳ قانون اجرای سیاست‌ها امکان تأسیس شرکت برای دولت وجود دارد.

و از سوی دیگر به موجب مصوبه هیأت وزیران در خصوص تعیین فهرست مناطق (شهرستانها و بخشهای) کمتر توسعه یافته و توسعه نیافته کشور موضوع ماده ۵۰ قانون برنامه سوم مصوب ۱۳۸۰/۰۵/۲۴ مناطق قشم و چابهار به عنوان مناطق کمتر توسعه یافته موضوع تبصره «۳» بند «الف» ماده ۳ قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی به شمار می‌آید و لذا با توجه به این احکام و همچنین صراحت بند «ب» ماده ۴ و ماده ۷ قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری-صنعتی جمهوری اسلامی ایران که به موجب عبارت ذیل بند «الف» ماده ۱۱۲ قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه، این مناطق منحصراً بر اساس این قانون اداره خواهند شد، تأسیس و اصلاح اساسنامه‌های مورد اشاره مغایرتی با سیاستهای کلی اصل ۴۴ نخواهد داشت.

لیکن مسئله‌ای که در این خصوص وجود دارد این است که بر اساس ذیل جزء «۱» بند «الف» سیاست‌های کلی اصل ۴۴ باید به این نکته توجه داشت که تداوم و شروع فعالیت ضروری، خارج از عنوان صدر اصل ۴۴ توسط دولت صرفاً بنا به پیشنهاد هیأت وزیران و تصویب مجلس شورای اسلامی مجاز شمرده شده است و همین موضوع نیز در تبصره «۲» بند «الف» ماده (۳) سیاست‌های کلی مورد تأکید واقع شده است و تبصره‌های مورد نظر نیز صرفاً تحت شرایط خاصی این اجازه را به سازمانهای توسعه ای جهت سرمایه‌گذاری

جدید داده‌اند که این امر در خصوص مصوبات مورد نظر منتفی به نظر می‌رسد. بنا بر آنچه گفته شد به نظر می‌رسد که تصویب اساسنامه شرکت سرمایه‌گذاری و توسعه قشم و همچنین اصلاح اساسنامه شرکت صید صنعتی منطقه آزاد چابهار به منظور افزودن بر صلاحیت‌های این شرکت، تنها در صورتی امکان‌پذیر و مجاز است که یا موضوع فعالیت‌های این شرکت مشمول گروه سه ماده (۲) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی باشد و یا اینکه این شرکت‌ها جزء موارد استثنا شده به موجب تبصره‌های ذیل بندهای «الف» و «ب» ماده (۳) باشند؛ در غیر این صورت با توجه به صراحت عبارت ذیل جزء «۱» بند «الف» سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی و همچنین تبصره «۲» ذیل بند «الف» ماده (۳) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی^(۱) شروع فعالیت ضروری و یا تشکیل شرکت تنها از طریق پیشنهاد هیأت وزیران و تصویب مجلس شورای اسلامی و برای مدت معین ممکن خواهد بود.

با مراجعه به اساسنامه این شرکت‌ها و بررسی صلاحیت‌های آنها و از طرفی تطبیق این موارد با موضوعات مقرر در صدر اصل ۴۴ قانون اساسی و نیز گروه سه ماده (۲) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی، این مطلب

۱. تبصره ۲- تداوم مالکیت، مشارکت و مدیریت دولت در بنگاه‌های مربوط به گروه یک ماده (۲) این قانون و بعد از انقضاء قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی و یا شروع فعالیت در موارد ضروری تنها با پیشنهاد دولت و تصویب مجلس شورای اسلامی و برای مدت معین مجاز است.

مشخص خواهد شد که تأسیس شرکت سرمایه‌گذاری و توسعه قشم و همچنین اصلاح اساسنامه شرکت صید صنعتی منطقه آزاد چابهار به منظور افزودن بر صلاحیت‌های آن، مشمول عناوین و موضوعات مورد نظر سیاست‌های کلی اصل ۴۴ و قانون اجرای این سیاست‌ها نبوده است؛ از طرفی این موارد را نمی‌توان جزء استثنائات مقرر در تبصره‌های ذیل ماده (۳) این قانون به شمار آورد. نتیجه اینکه تصویب اساسنامه شرکت سرمایه‌گذاری و توسعه قشم و همچنین اصلاح اساسنامه شرکت صید صنعتی منطقه آزاد چابهار توسط هیأت وزیران مغایر با سیاست‌های ابلاغی از سوی مقام معظم رهبری می‌باشد.

پیوست‌ها

مصوبات هیأت وزیران در خصوص فهرست مناطق کمتر توسعه یافته

تعیین فهرست مناطق (شهرستانها و بخشهای) کمتر توسعه یافته و توسعه نیافته کشور موضوع ماده ۵۰ قانون برنامه سوم - مصوب ۱۳۸۰/۰۵/۲۴

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۰/۵/۲۴ بنا به پیشنهاد شماره ۹۲/۵۹۳۳ - ۱۰۵/۶۵۳۹ مورخ ۱۳۸۰/۵/۱۷ سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و به استناد جزء ۴ راهکار اجرایی بخش توسعه و عمران روستایی قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، فهرست مناطق توسعه نیافته و کمتر توسعه یافته کشور را به شرح زیر تصویب نمود:

ماده ۱- فهرست مناطق (شهرستانها و بخشهای) کمتر توسعه یافته کشور، موضوع ماده (۵۰) قانون برنامه سوم توسعه، به شرح جداول شماره ۱ و ۲ پیوست این تصویبنامه تعیین می‌گردد.

ماده ۲- فهرست مناطق (بخشهای) توسعه نیافته یا کمتر توسعه یافته موضوع بند الف) ماده (۱۴۳)، جزء ۲ بند الف ماده ۱۵۵، بند و ماده ۱۵۹، ماده ۱۷۶، جزء ۴ ماده ۱۹۲ و بند ج ماده ۱۹۷ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و موضوع ماده ۱ قانون جذب نیروی انسانی به نقاط محروم و دور افتاده و مناطق جنگی مصوب ۱۳۶۷/۱۲/۷، به شرح جدول شماره ۲ پیوست این تصویبنامه تعیین می‌گردد.

ماده ۳- سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور موظف است جداول شماره ۱ و ۲ پیوست این تصویبنامه را در سال پایانی هر برنامه مورد تجدید نظر قرار دهد، به گونه‌ای که در سال اول هر برنامه جداول مزبور حاوی مناطق توسعه نیافته یا کمتر توسعه یافته برنامه بعدی توسعه باشد.

ماده ۴- اسامی نقاط (روستاهای بالای بیست خانوار) فاقد امکانات، موضوع بند ج ماده ۱۳۷ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران به شرح زیر تعیین می‌شود:

الف - سازمانهای مدیریت و برنامه ریزی استانها موظفند هر سال فهرست روستاهای فاقد تمام یا بخشی از امکانات موضوع این ماده را تهیه و پس از کسب نظر دفتر امور مناطق محروم کشور - ریاست جمهور به تصویب شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان برسانند.

تبصره - در سال ۱۳۸۰ بر اساس آخرین فهرست روستاهای محروم که به تصویب هیأت وزیران رسیده است اقدام می‌شود و از سال ۱۳۸۱ بر اساس بندهای الف و ب ماده (۴) این تصویبنامه اقدام خواهد شد.

ب - تمام اعتبارات موضوع تبصره ۳۷ (یا تبصره‌های مشابه به لحاظ محتوا) قوانین بودجه در طول دوره برنامه سوم توسعه، به روستاهای موضوع این ماده اختصاص می‌یابد.

حسن حبیبی - معاون اول رییس جمهور

تعیین مناطق محروم و کمتر توسعه یافته در امور حمایتی شامل شهرستان،

بخش و دهستان - مصوب ۱۳۸۸/۲/۲۰

بسمه تعالی

«با صلوات بر محمد و آل محمد»

وزارت امور اقتصادی و دارایی - وزارت صنایع و معادن - وزارت کشور - معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رییس جمهور - معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رییس جمهور

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۸/۲/۲۰ بنا به پیشنهاد شماره ۱۰۰/۱۷۲۵۷ مورخ

۱۳۸۷/۲/۲۹ معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رییس جمهور و به استناد اصل

یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تصویب نمود:

۱- شهرستان‌ها، بخش‌ها و دهستان‌های مندرج در فهرست پیوست که تأیید شده به مهر پیوست تصویبنامه هیأت وزیران است، حسب مورد به عنوان مناطق محروم و کمتر توسعه یافته در امور حمایتی موضوع قوانین و مقررات زیر تعیین می‌گردند. مناطق کمتر توسعه یافته و محروم اختصاراً در این تصویبنامه، مناطق کمتر توسعه یافته نامیده می‌شود.

الف - قانون الحاق یک تبصره به قانون اصلاح جداول شماره (۴) و (۸) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و قانون بودجه سال ۱۳۸۵ کل کشور به منظور اختصاصی دو درصد (۲٪) از درآمد حاصل از صادرات نفت خام و گاز طبیعی به استان‌های نفت خیز و گاز خیز و شهرستان‌ها و بخش‌های محروم کشور - مصوب ۱۳۸۶ -

ب - مواد (۹۲) و (۱۳۲) اصلاحی قانون مالیات‌های مستقیم - مصوب ۱۳۸۰ -

پ - ماده (۵۰) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۷۹ - (تنفیذ شده به موجب ماده (۱۰۳) قانون برنامه چهارم توسعه - مصوب ۱۳۸۳ -)

ت - قانون الزام دولت برای جبران عقب ماندگی‌های استان‌ها و مناطقی که شاخص‌های توسعه آنها زیر شاخص میانگین کشور است - مصوب ۱۳۸۱ -

ث - بند ۴ اصلاحی قانون راجع به تأسیس شرکت شهرک‌های صنعتی ایران - مصوب ۱۳۷۶ -

ج - تبصره (۳) بند الف ماده (۳) قانون اصلاح موادی از قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی - مصوب ۱۳۸۶ -

- چ - تبصره (۳) ماده (۳۸) قانون مالیات بر ارزش افزوده - مصوب ۱۳۸۷ -
 ح - تبصره (۲) ماده (۲۳) قانون مدیریت خدمات کشوری - مصوب ۱۳۸۶ -
 خ - ماده (۲۴) قانون الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت -
 مصوب ۱۳۸۴ -

د - مقررات استفاده از تسهیلات حساب ذخیره ارزی موضوع ماده (۱) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۸۳ -
 تبصره ۱- در مواردی که نام شهرستان یا بخش در فهرست پیوست این تصویبنامه آمده است، حسب مورد شامل بخش‌ها، نقاط شهری و دهستان‌های تابع آنها نیز خواهد بود.

تبصره ۲- تمامی نواحی صنعتی روستایی و واحدهای موجود در آن مطابق ماده (۶) تصویبنامه شماره ۱۱۶۰۰۲/ت ۳۵۲۵۳-ه مورخ ۱۸/۹/۱۳۸۵ موضوع آیین‌نامه اجرایی قانون حمایت از ایجاد نواحی صنعتی روستایی، مشمول قوانین و مقررات حمایت از مناطق کمتر توسعه یافته هستند.

۲- محدوده جغرافیایی فعلی شهرستان‌ها، بخش‌ها و دهستان‌های موضوع فهرست پیوست، ملاک اعمال تسهیلات و حمایت‌های موضوع این تصویبنامه می‌باشد و تغییرات آتی تقسیمات کشوری و محدوده آنها تأثیری در تداوم اعمال تسهیلات و حمایت‌های یادشده نخواهد داشت.

۳- نقاط کمتر توسعه یافته قبلی که نام آنها در فهرست پیوست نیامده است، به شرح زیر تعیین تکلیف می‌شود:

الف - فهرست ضمیمه تصویبنامه شماره ۲/۲۱۳۷۲/ت ۲۸۱۹۳-ه مورخ ۱۳۸۲/۴/۳۱ در مورد واحدهای صنعتی و معدنی موضوع ماده (۱۳۲) اصلاحی قانون مالیات‌های مستقیم که بهره برداری از آنها تا پایان تیر ۱۳۸۸ شروع می‌شود، همچنان تا پایان دوره ده ساله ملاک عمل خواهد بود.

ب - تسهیلات اعطایی از حساب ذخیره ارزی در مناطق کمتر توسعه یافته به اشخاص حقیقی و حقوقی که تا پایان سال ۱۳۸۷ از تسهیلات یاد شده استفاده نموده باشند، همچنان طبق ضوابط و قرارداد مربوط بازپرداخت خواهد شد.

پ - سهم تخصیص یافته سال ۱۳۸۷ از محل درآمد حاصل از دو درصد صادرات نفت خام و گاز طبیعی در امور زیر بنایی و عمرانی و نیز معافیت از حقوق و عوارض دولتی (موضوع ماده (۵۰) قانون برنامه سوم توسعه) و معافیت مالیاتی (موضوع ماده (۹۲) اصلاحی قانون مالیات‌های مستقیم) و تسهیلات موضوع سایر قوانین و مقررات مذکور در بند (۱) این تصویبنامه برای شهرستان‌ها و بخش‌ها و دهستان‌هایی که نام آنها در فهرست پیوست نیامده است، بر اساس ضوابط قبلی تا پایان سال ۱۳۸۷ قابل اعمال است.

۴- فهرست پیوست این تصویبنامه، فقط برای قوانین و مقررات حمایتی دولت، مندرج در بند (۱) این تصویبنامه ملاک عمل می‌باشد.

۵- مفاد این تصویبنامه از ابتدای سال ۱۳۸۸ ملاک عمل می‌باشد.

تبصره - مدت اعتبار فهرست‌های موضوع جزء (ث) و تبصره (۲) تصویبنامه شماره ۱۲۲۹۰/ت ۳۳۰۵۱ هـ مورخ ۱۳۸۷/۳/۲۴ درمورد قوانین و مقررات موضوع بند (۱) این تصویبنامه برای سال‌های ۱۳۸۶ و ۱۳۸۷ تنفیذ می‌شود.

۶- معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رییس جمهور موظف است با هماهنگی دفتر امور مناطق محروم کشور و معاونت حقوقی و امور مجلس رییس جمهور و سایر دستگاه‌های اجرایی مربوط ظرف سه ماه بعد از تصویب هر یک از برنامه‌های پنج ساله توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، فهرست‌های پیوست را با توجه به میزان توسعه و محرومیت زدایی شهرستان، بخش و دهستان مربوط بازنگری نموده و همراه با اصلاحات ضروری برای تصمیم‌گیری به هیأت وزیران ارائه نماید.

پرویز داودی - معاون اول رییس جمهور

تنفیذ فهرست مناطق کمتر توسعه یافته - مصوب ۱۳۹۱/۱۲/۱۶

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۹۱/۱۲/۱۶ بنا به پیشنهاد وزارتخانه‌های امور اقتصادی و دارایی، صنعت، معدن و تجارت و معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور و به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تصویب نمود:

فهرست مناطق کمتر توسعه یافته موضوع تصویب نامه شماره ۷۶۲۵۴/ت/۳۶۰۹۵ هـ مورخ ۱۳۸۸/۴/۱۰، برای دوره برنامه پنجساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران تنفیذ می‌شود.

محمد رضا رحیمی - معاون اول رئیس جمهور

فهرست مناطق کمتر توسعه یافته در امور حمایتی (شهرستان‌ها)

استان	شهرستان کمتر توسعه یافته
....
سیستان و بلوچستان	چاه بهار
سیستان و بلوچستان	خاش
.....

فهرست مناطق کمتر توسعه یافته در امور حمایتی
(بخش‌ها)

تابعیت تقسیماتی		بخش
شهرستان	استان	کمتر توسعه یافته
...
قشم	هرمزگان	شهاب
...

امام خمینی (ره):

و از شورایی محترم نگهبان می‌خواهم و توصیه می‌کنم، چه در نسل حاضر و چه در نسل مابقی آیند، که با کمال دقت و قدرت و ظایف اسلامی و ملی خود رایانها و تحت تأثیر هیچ قدرتی واقع نشوند و از قوانین مخالف با شرع مطهر و قانون اساسی بدون هیچ ملاحظه جلوگیری نمایند.

(سخن امام، ج ۲۱، ص ۴۲۲)

بزهشکده شورای نگهبان

تهران، خیابان شهید سپهبد قزنی، کوچه خسرو، پلاک ۱۲
صندوق پستی: ۱۴۶۳-۱۳۱۴۵ تلفکس: ۸۸۳۳۵۰۴۵
info@shora-rc.ir
www.shora-rc.ir